

Келер хову ажилдарында ичирибе дугуйлуг бир тракторга-ла ийн, резина дугуйлуг тракторга чангыс, тараа болган картофель комбайнарына бир-бир тракторист ажилдаарын барымтааларга республиканын ажил-агый-ларынга 4950 механизатор керек. Колхозтарда, совхозтарда ам 3340 трактористер, комбайнерлер барын алырга, келер хову ажилдарын чедийкиннинг чорударына ам-лаа 1610 кижэ четпее бооп турар.

Бо талазы-биле байдал ылангыя Бик-Хем, Каз-Хем, Талды районнара лыка багай. Ийн болган чангыс ээчегде ажил-лагтынар тракторларга болган комбайнара ажилдаар металлизаторлар Талды районда 612, Каз-Хемде 237, Бик-Хем районда 187 кижэ чедиптес. СЭКН обкомуну IV пленумунун доктаалында механизатор кадрлар белектелине, оларынч мергежилин белиригине ажил-агыйлар-нын удуруткучулары кол кичегейи уга-ландырган турарын онзаалай айткан. Бо чу-гула шийтиригине күсөөлөсиз республика-ла канчаар боттанын турарын көрөөлинер.

Амгы үеде механизатор мергежилге шунту 560, оон шийнде Кызылда №3 профтехучилищеде 300, Балгазында №11 училищеде 260 кижэ өөренип турар. Оон аныгга колхозтарда, совхозтарда, «Сельхозтехника» салбырларында дорт ай хуу-саалыг курстарда 390 аныктар өөренил-геде хаара туттунган. Ажил-агыйлар бо мергежилге хөдөөчөөннөр өөрениригине чугулазын барымтаалааш, толдугай хем-чеглерин ап эгелөөн. Бо чылдын ол мер-гежилди чедип алыр дээш профтехучилище-лерде 70 ажыг уруглар өөренип кирген.

Механизатор кадрларын ажил-агыйлар-га быжыглар сорулга-биле, оларнын ма-териалдыг сонугуларын бедидер болган ажилдаарына, чуртаалыгга таабымча-лык байдалдарын тургузар, механизаторга кызыр-чаар материалдарын кампап алганы база чангыс ажил-агыйга мергежилин бе-лидип, үр үеде ажилдааны дээш немел-де төлөвири тыспыр дугуйнда партия-нын болган чазактыг шийтирилери ам-дыралга боттандырып чоругары чугула. Бо чорук техниканын күчүзүн бүрүн ажилдаарын хандырып, күш-ажылдын бү-дүрүкчүлүгү бедидери чайлаш чок. Ол ышкаан анык механизаторга ажил нор-мазын 40 хуу чингедир арганы бээр.

Машина-трактор паратыгыг техниктиг ажаалдазын экижидеринин муракчы ар-газын шийтээдиз алырын республиканын шунту трактор паратыгына хамаарыштыр 1970 чылда 82 хуу чедирер. Ол ышкаан хову турлагларына култура амырал байдалдарын, нийтинин чеменилтезин экижидер.

Ажыл соонда механизаторларын ба-жичырына, а ажил шыгы эгелөөн бе-тинде хову турлагларына өй-шаанда че-дирип турар ындыг ажил-агыйлар-нын дугуйлугын шийтээдиз алышкан, оон негеттерини амыктар. Хову турлаг-ларына хөдөөчөөннөр механизаторларын бе-дик бүдүрүкчүлүгү ажилдаарына бүгү таарымчалыг байдалдарын тургушпаан, оларга эд эки тракторларын быжыглар, уруглар албан черлеринге бирги ээчеге оларынч уругларын тургузар керек. Ол чо-рук хөдөөчөөннөр механизаторларын ажил-га сонугуларын бедидер ужурут.

ТАШКЕНТ МЕТРОЛУГ БОЛУР

Узбекистанның лайымсалыгына чер иштинин аргымыла оруун (метрополи-тен) тударынын төлөвлөсиз бадилаттын-ган. Метрополитенниң баштайгы он ал-ды километр дүртүгү шугуну ол хоорай-нын муруну-барынын болган соңгу-чоон талазынын Чиланзар деп чаа чурталга, үлөтүр району, Дунаевский атыг ча-аагыг орутуу хоорай төвү-биле дүдүш-түр. Метрополитен шугунунга 12 стан-ция тудары төлөвлөтүнгөн.

ХЕМЧИКТИН ЫРААЖЫЗЫ

ТААЛАНЧЫГ болган дөтөм аялга ороол иштинге кут-тала бээр. Ону дыппап каан кижэ, кылым орган ийин сала кыргып каан, репродукторун улам улгаттырар. Ам оон сеткил-сагымы ол ырга туттура берген чүве дег, оон кичээлгине беле-селен чартыктырыптар чүве чок алаар. Ол ыр радио дымчытыр чангылавын бээр, Хемчик-тин ырыла чалгылары каракка көстүп, оон шаалааш да-нык кулакка дыңчалып кээр. Хемчик унун дугураа элерип баткан салгылар теректер, кымыздылар кодап-хаактар, чок-пая талдар болган чөдүрөөлөр аялганын зайы-биле оожум чайганын турганын.

Шак ындыг ыры шынал-ла Хемчиктин эриниге ойноп өскөн, оон бойдуу-биле, ында чуртпап турар чоп-биле са-лым-чолу быжыг түдүш кижэ ычпаар ырыла болур.

Тыла радионун музыка редакциясыга чангы-чагаалар хун бүрү хой-биле кээр турар. Оларынч чамдыктарында мынчаар бижип каан болур: «Бот-тымыгын композитор Александр Ондарын «Аа-Хемчигин» деп ыры салып бо-рин диледивес». Шак мындыг дилегин чүгө авторунч чан-гыс чер чурттуглары эвес, Токунун айтчылары, Эрап, Тес-тин малчыны. Тандынын тараагылары-даа бо-ла кп-рерлер. Тынтып кел сал-ла улустун сонугуларын чаа-лап алкан бо ырынч дугайын чуугаал турар, оон автору-биле номучуларын камс-даа бол тааныштырыскадым.

Самы бичининден тура-ла ыр, музыкага сундулуг оол турган. Кыла-ла улус чыгыш элдин ырыламын, азы хомус ойноп ырылаа пил ырга бер-дир, оларынч чанмында оол ырыла деп укур-даа чок, аажок таалай берген дыппап турар. Бир эвес ол үеде бичин оолдун арынине улус топпап көрөк болза, оон бүгү-ле сеткил-сагымы бо-ла чоотка чок, ырык талыгыраа ужуугу турарын эскерип каан болур ийн. Кайгычанч таалаанын-даа, унун мунгарга-даа, эрес-дидим-даа ырыла бичи оолдун сеткилгине кылым-ла бир бодал-дарын төртүндүрүп келер. Хаан аалын мунгап чыраа-латпашаан, шөлдө хураганын доопу чораян оолдугаатын өткүт ырыла даа колданынча чок дыңчалып келер. Азы огте дайларын өткүтүп, хаваан турат кылдыр дүйүшес.

БЕДИК МЕРГЕЖИЛДИК МЕХАНИЗАТОРЛАРНЫ БЕЛЕТКЭЭР

Анык механизатор кадрлар белекте-биле чергелештир ажил-агыйларда бар механизаторларынч мергежилин белиригине утуп болбас. Эртөм-техниканын мурак-чы чедийкиннерин шийтээдиз алыш-кан, ону амыралга боттандылар, чаа техниканы бедик бүдүрүкчүлүгү ажилдаар дээш көдө механизаторлар доктаамал өөренип турар ужурут. Бо соругтанын чедип алырынын бир кол аргасы ажил-агыйларга мергежил бедидеринин түр курстарын организастаары болур дээрин практика бадилаткан. Ынчангаан ажил-агыйлар болган көдө ажил-агый эргел-дери трактористин, комбайнерин тус-кай мергежилин бедидеринин хемчеглерин чылдын бүгү дүртүгүндө организастаан турар ужурут.

Амгы үеде чүгө мергежил бедиде-ринин курстарында 890 кижэ өөренип турар. Бо ажил Талды, Каз-Хем районна-рын ажил-агыйларында дээр организас-таттынган. Ук районнарын колхозтар-дында, совхозтарында механизаторлар өөренигези доктаамал чоруп келген болган кичээлдерин бедик мергежилдик тускай эрмениглер билигир, солун, язы-буру кылдыр эрттирип турар. Номнар, көргүзү материалдары четчир.

Ынчалзажок анык-даа, дүржүлгалыг-даа механизаторларынч мергежилин бе-лир айттыр чамдык чөдөөлөр ам-лаа эки организастаттынган. Бик-Хем районда чүгө «Өкө» совхозта 37 кижэ өөренип турар, а Эрап, Тес-Хем база бөөр райо-нарынч чамдык ажил-агыйларында бо чу-гула ажил чаа эгелөөн, бар механиз-аторларын хей нуруузуна билиг-мерге-жил чамыс дегиле.

Бо чылдын эрткен чылдар ыпкаш, көдө ажил-агыйнын чамдык хөдөөлөринге «Эд эки чер чарыкчымы», «Эд эки кыргы-чы», «Техниканы камныг эдилөөн» дээш конкурсту эрттирип планнаттыгып турар. Борта республиканын бүгү механиз-аторлары киришкен турар ужурут.

Механизатор кадрлар белектелине кол уурутугга колхозтарын, совхозтар-нын, «Сельхозтехника» салбырларынч болган көдө ажил-агый эргелдеринин тускай эрмениглерине онзаашкан турар алаар. Агротехниктиг бөлүмнөргө, се-минарларга база курстарга, школлалар өөр-едиге чорудулганын хамыктын мурунда олар башкарып чорудар. Бо күрүнө ужу-рузалыг чугула амыкче партия, совет, профбилел, көдө ажил-агый, комсомол организациялары кол кичегейи салган турары албан. Механизаторларынч өөр-едигезин доктаамал контролга ап, оларга практиктиг дуалачымын көргүзери ажил-агый удуруткучуларынч, тускай эрме-ниглерин кол хулаалези болур ужурут.

М. ХАЗБУЛАТОВ.

ТАШКЕНТ МЕТРОЛУГ БОЛУР

Узбекистанның лайымсалыгына чер иштинин аргымыла оруун (метрополи-тен) тударынын төлөвлөсиз бадилаттын-ган. Метрополитенниң баштайгы он ал-ды километр дүртүгү шугуну ол хоорай-нын муруну-барынын болган соңгу-чоон талазынын Чиланзар деп чаа чурталга, үлөтүр району, Дунаевский атыг ча-аагыг орутуу хоорай төвү-биле дүдүш-түр. Метрополитен шугунунга 12 стан-ция тудары төлөвлөтүнгөн.

ХЕМЧИКТИН ЫРААЖЫЗЫ

ТААЛАНЧЫГ болган дөтөм аялга ороол иштинге кут-тала бээр. Ону дыппап каан кижэ, кылым орган ийин сала кыргып каан, репродукторун улам улгаттырар. Ам оон сеткил-сагымы ол ырга туттура берген чүве дег, оон кичээлгине беле-селен чартыктырыптар чүве чок алаар. Ол ыр радио дымчытыр чангылавын бээр, Хемчик-тин ырыла чалгылары каракка көстүп, оон шаалааш да-нык кулакка дыңчалып кээр. Хемчик унун дугураа элерип баткан салгылар теректер, кымыздылар кодап-хаактар, чок-пая талдар болган чөдүрөөлөр аялганын зайы-биле оожум чайганын турганын.

Шак ындыг ыры шынал-ла Хемчиктин эриниге ойноп өскөн, оон бойдуу-биле, ында чуртпап турар чоп-биле са-лым-чолу быжыг түдүш кижэ ычпаар ырыла болур.

Тыла радионун музыка редакциясыга чангы-чагаалар хун бүрү хой-биле кээр турар. Оларынч чамдыктарында мынчаар бижип каан болур: «Бот-тымыгын композитор Александр Ондарын «Аа-Хемчигин» деп ыры салып бо-рин диледивес». Шак мындыг дилегин чүгө авторунч чан-гыс чер чурттуглары эвес, Токунун айтчылары, Эрап, Тес-тин малчыны. Тандынын тараагылары-даа бо-ла кп-рерлер. Тынтып кел сал-ла улустун сонугуларын чаа-лап алкан бо ырынч дугайын чуугаал турар, оон автору-биле номучуларын камс-даа бол тааныштырыскадым.

Самы бичининден тура-ла ыр, музыкага сундулуг оол турган. Кыла-ла улус чыгыш элдин ырыламын, азы хомус ойноп ырылаа пил ырга бер-дир, оларынч чанмында оол ырыла деп укур-даа чок, аажок таалай берген дыппап турар. Бир эвес ол үеде бичин оолдун арынине улус топпап көрөк болза, оон бүгү-ле сеткил-сагымы бо-ла чоотка чок, ырык талыгыраа ужуугу турарын эскерип каан болур ийн. Кайгычанч таалаанын-даа, унун мунгарга-даа, эрес-дидим-даа ырыла бичи оолдун сеткилгине кылым-ла бир бодал-дарын төртүндүрүп келер. Хаан аалын мунгап чыраа-латпашаан, шөлдө хураганын доопу чораян оолдугаатын өткүт ырыла даа колданынча чок дыңчалып келер. Азы огте дайларын өткүтүп, хаваан турат кылдыр дүйүшес.

ЭРТЕМДЕ ЧАА ЧҮҮЛ

Телемеханика башкарар

Москваың болганч Сунгавит эртемде-нери Нальчиктаг ыры-ченден башкарылда кы-зыр аппаратура бү-дүрүр заводунуң кол-лектив-биле дем кат-тыштырып турган, те-лемеханиканын чогу-мчалыг ажилдаар дер-лерин чогаалып тургу-скаан.

Ол дериглеринин би-розы — «ТМ-100». Ону хоорайлар дугураа ар-дугуйларга кылдыр дамчыта алышкан башкарылыга ажил-лаар. Ырактан кызы-рылда кылдыр ындыг дериглиг ажилдаачы ийн муң километр хи-ре ырык черде турму-чаан чээрби насос, компрессор станцияла-рынын, чер итинге гаа кадагалаар ста-нцияларын болган ос-ке-да нарып объекти-лерин амылын кон-трольлап шылар. Ол чаа деригин тургуз-са баштайт. Куйбышев — Бранск аразынын про-дукт дамчылар шугу-мунун нефть-химияте-ри менээр.

Оон өскө «ТМ-300» система 15 километр девиесээрлиг шөлдө чуу-буру чээрби беш объектилеринг (пехтер-лиг, участктарыг бол-ган өскө-даа черлер-лиг) турмучаан, узу-гула үлөтүр бүдүрү-лүгү чангыс кижиге башкарып арганын бо-ор. Ол система өскө-лерден мурун Соигу-Уралдын бокент казар черинге амылдан эге-лээр.

Онаа бүдүштүгү ол ап-параттар бүдүрүр чү-дериин кол хемчөөлө-рин топ башкарылда черинден ыланалар, агрегаттарынч байла-дын контрольлаар, оларынч ажилдаарын башкара арганы боор. Мерзөөлөр сайгарып ажилдаар дериглер контрольлаадын турар объектилерин бүдү-рүлгө-экономика көрү-дүгүлериин (агрега-тарынч ажилдаарынч бүдүрүкчүлүгү, бү-дүрүп үндүрүп турар продукцияныг хемчө-үн, ажил үзүктелн боор үе-шактыг болган оон-даа өскө чүдүлде-рин) дугуйында ба-рымыдаларын үргүчү демдөгүз арганы боор.

Телемеханиканын ол чиктеги системалар-ын 1969 чылдын май-ла Москвага болур «Автоматизация-69» дө-сөтөгөлө көргүзөр. Олар-ын Нальчикке бүдүр-ер. (СЭТА-нын көрр).

Ажыл чоктар

ВАШИНГТОН. (СЭТА). АКШ-та ажил чоктарың са-ны бо чылдын январьда 2,8 миллион кижэ, чурттуң ажилдап турар бүгү чоңуң 3,3 хууу болган. Күп-ажыл министрество-унун үндүргөн түңдөөдөрүн өзүтаар алырга, негр чоп ажил тыппайн амыдга че-дир уугу бергелерге тава-рышпышкан. Ам ажил ты-ппан негрлериниң саны ак кештиг ажил чоктардан ийн катта хой. Чоңуң ажил тыппаста-ан эртен чылдын декабрыда турганынч эскерилбей ар-тып калган.

ЧУРУМАЛ

«Кедерзон-даа болуңу мый. Хендир үнгөн Дөргүнү мый» суг дигилээр. ДА-НЕЗИ оглу бо-ла чаптап каттырышлар. Каякан Са-ша шолога өөрөн бергенде оон ыр, хөжүмге сунду-луун башкарып дораян эскерип каанар. Ол дыка хой эогт-даа, чаа-даа ырыларын бияр. Чангыс дыңча-лап ырыла дораян доктаалып алып болгон. Ону элери-харын-да «Ыры хамы» деп шололаар турган. Бир кхат ар кичээлгине башкы өөрөнчелеринге чаа ыр өөрөлдү тур-ган. Ол ырын баштай ырыла берген, оон соонда сөзүн са-мырыга бияп каан.

— Ам шунту кады ырыламынчар, уруглар— дээш, баш-кы ырыла эгелээш:

«Хем кылды ырык черден отра шерилаар Кымыл туктун ада-биле чоруп ораң.»

Уруглар башкымынча улаштыр сонугу-мурнуг ырыламын бергенер. Ырын төңчүлгө чедир ырылаан, башкы «ам база каттаалылар» дээш. Ол-ла дораян өткүт болган алы-ныг үп, ол ырын оон мурунда-ла билир чүве дег, хөжөк-түн ырыла берген. Башкы уругларын топпап көрө берген. Кластын эң бичинин мурук дийтүг оол, доскада бичип каан сөстөн карак салбайн, аялганы бичин-даа хамык чок-ка ырыла турган:

«Хен хан, башкы шараан командирин Кымыл хамы сөгөн кыгөт төнтү чорду.

«Эх, хан төнтү чорду.»

Башкы оон айттыр:

— Саша, сен бо ырын оон мурунда-ла биялр турдун бе?

— Чок, башкы, ам чаа өөрөмп алдым.

— Эр-хей, Саша, ам боор үлүп көлгөш ырыла көрөм.

Саша ырыла эгелөөн. Ол дыка алгышайн, дөтөм болган хөсгү-биле, аялганы бичин-даа хамыктайн ырыла турган. Ырын оорутгарынын утказынч айы-биле бичин ырыла-мын ар-ын-шырайынч хөвирн база эскерип каан турган.

ОЧ СООНДА Саша шолоалын бот-тымыгын уран чууа болуңуң доктаамал киришкенин болу берген. Ула-байн ырылаарын аныкта бичин оон сөгөтө бичи-анч чы тууду алган үлүп көрө аларган. Ызылаанынч хөжү үп көдө каубун сенааылаан кышкытайдыр ужукуп, кө-рүңдүгүн бүгү кичээлгине хаара тууду, а бичин кү-сөдигин улустун макталы улаа-дараа чаалап ап турар аларган. «Бо-даа өзүп көлгөш кончуг-ла артист болур боор-де көрүңүлөр бо-ла мактай бээр. А оларынч ылача дээр-даа чок. Чүгө дээрге Саша чүгө ырылаар, хөжүмге ойла-рылган аныкта, шийлерге база күзөлдүл-биле кириш-кени, ылаңыга каттырычтыг рольдарга хөдөк мергежилдик ой-наар турган.

ДЕЛЕГЕЙ БО ХҮННЕРДЕ

Керээге немелде

ПРАГА, 12. (СЭТА). ЧССР-ниң девиесээринге совет шери-леринин түр турар чургууну дугуйында СССР-ниң чааа-биле ЧССР-ниң чааанын аразында керээге немелде кылдыр дугуй Прагага транспорт, хандырылда база оон-биле холбош-кан сая-хөө санажылганын айттыргаларынч талазы-биле дугуружаларга ат салынган.

ЧССР-ниң девиесээринде түр турар совет шерилаарге хө-дөзилг кылдыр хулаалыг берген объектилерин ажилдаары-нын чурумун база оларга чуул-буру ачы-дуза чедиреринин чурумун дугуружаларга толдугайлап айткан. Ол объек-тилерин болган берген ачы-дузаны ажилдаарынын, ЧССР-ниң күрүнө кызыгарын совет шериг алыныгыларын, олар-нын өг-бүлө хөжүгүннөринин эртеринин чуртун ЧССР-ниң хойбуларынга дүштүр таарыштырган.

Чугулажышкынар найыралдыг, билишкенинч байдал-га эртен.

Тайбың дээш демиселчилер походче үнүпкен

ТОКИО, 12. (СЭТА). АКШ-биле шериг эвилелангө удуу демисежиринче, Окинава-ны чээрби беш чыл дугурунда холгаар-ла келген ажеледи соксыдырыңче удушту кыйгырышкан, бо хүннөргө чурттуг орку-тарга тайбын дээш чүс-чүс япон деми-селчилер чоруп турар. Тайбын талаалачы-ларын ол маршруттары Японияда чачыл-чаан болушкун апарган. Походтуң кир-жикчилери—эн улуг—Токио, Осака, Кио-то болган өскө-даа хоорайларынч тала-дегилери.

Тайбын маршын Япон далаанын эри-ктерин дугураар, хоорай, суурларын тава-ры эртер.

Апрель 28-те, Парон ортудуктун дужу-ла 27-ги параллельге Окинава хууин де-мелде эрттирер. Тайбын маршынч кир-жикчилери алаа утукшур боттарынын чангыс чер чуртугары окинава-биле массалыг митингге ужурашар.

Американнар Вьетнамда хей-ле кырлып турар

НЬЮ-ЙОРК, 12. (СЭТА). Сенат кечигүчү демократ Джордж Макговерн Вьетна-да дайынын соксыдырың не-гез. АКШ-тың демократтыг партиянын Нью-Мексико штатта Альберкер хоорайта демократтыг партиянын кечигүчүлери тургусуна шайлаалыгына Макговерн сөс алган. Ам Вьетнагга тилеке чедип алыр арга чок аларган турбуже, аме-риканнар ында хей-ле кыр-лып турар-дыр деп, ол ме-делгелер.

Амдыралга чугула ший-тирилери чазактыг үндү-ринге боттарынын салдарыг болуп шыдаанын америк ха-мааттылар билеш, оон ула-мында чуртта сатышсыраан хөдөөчөөннөр болуп турар деп, АКШ-тын иштик айт-тыргаларына хамаарыштыр сенат кечигүчү чуугаалаан.

ЧӨНГЭЭЛИГ БОДАЛДЫ ДЕТКИЙ БЕРГЕН

БАРЫН БЕРЛИН, 12. (СЭТА). Барын-герман чыгыра черлери март 5-те Барын Берлиг ГФР-нин чаа президентинин сонугулазын эрттирер деп Боннун чөңгө-лиг бодалын калбаа-биле деткирин ү-гүлүтүлө турар. Барын Берлин ГФР-ге политика болган эрге-чагыра-даа талазы-биле хамаарышпас, тускай догунаан, по-литиктиг девиесээр болган турбуже, Ва-

НАТО-КОЛОНИАЛИЗМНИН ЧӨЛЕНГИИЖИ

СТОКГОЛЬМ, 13. (СЭТА). Португал колонияларынч узу-тар Африкада боттарынын куламыкчыларына удуу че-дидикинниг демиесюн турар. Ол куламыкчылар НАТО чурттарынын берип турар боо-чөсө-биле чөсөлдөгөн. Колонизаторларга Барын Германия оң улуг дуалачымын берип турар.

Гвинеянын болган Ноган Думчук ортудуктарын ха-маарышпас чорутуң Африка партиясыга баштапкан па-триоттарын «Португал» Гвинеяда хостан девиесээрлерин келген чагаанын паралап үндүргөн, ол дугайын Швее-ден «Латенс нхотер» солугу тайылбырлаан.

«Делектел шерилаарге НАТО чурттары чөсөк чедирип берип турар. Ланчымалардан, чүк машиналардан, бом-балачы самолеттардан эгелөөш, өрттедир, хораннаар бом-балачы чедир хамык чөсөктө оларынч ап турар черлери НАТО чурттары. Барын Германия Португалияны хамы-кан артык деткий турар. Бисауда барын-герман ужу-р чүдү техниктер бол, олар португал шерилаар күште-ринге дуалаан турар» — деп, ол солуг бичиэн.

Ынчалза-даа Саша артист болбаан. Ол башкыныг тускай эртемнр ишлип алган. Башкы училчегинге бот-өөрөдиге-биле өөренишкан, башкылап ажилдап берген. Бодуңуң ишлип алган ажилыңга хандыкшыдыг анык башкы класс шыгыдан аңгыда шолоалынч хой-ишти ажилыңга илдекейлиг кирип, уран чуу бөлүмүн бадилат удуру турган.

Ондарынч удурутканы школанч уран чууу район кө-рүдөөниг дээр черлерин чангыс эвес удаа ап келген. Анык башкы амы-даа, улуустуң-даа ырыларын уругтарга шын ырыла өөрөдиринден аныкта, боду чаа аялгаларын шөпөп бияп берген. Ондарынч баштайгы шөпөдөлөри уугу, биче кижикерин сонугуларын чаалап ап, эгелөө чо-руу бот-тымыгын композиторун чогаалдыны амыкче улам чалгыламыдыркан. Оон соонда Ондарынч чаа бижэ-н ырылар чүгө шололаа эвес, районун клубтарына ча-гыламын берген. Оон баштайгы бижэ-н ырыларынч бирээш «Арамга», «Эжикей» деп ырылар, демги «Аа-Хемчигин» деп ыр ыпкаш, кончуг дүргөн тарай берген.

Александр Санданович бодуңу башкылаа мергежилин хүн бүрү бедиди, өөрөнкчилер-биле солун утка-шынарыг ажилдарын чорудуп турар. Ол ам Чоон-Хемчик районун Бора-Тайга ортук школазында 13 чыл шийнде ажилдап келген. Кымылдын педагогика институтунада аажо өөрө-нишкан, музыка талазы-биле мергежилин база доктаамал бедидип, музика литератарларын номчуп, дугурулаагы композиторларынч арга-сүмезин ап турар. Ызынык компо-зиторлар Алексей Чыргал-оол, Семен Бухтеев олар Алек-сандр Ондарынч музика талазы-биле мергежилинч өзө-ринге улуг ролду ойнашкан.

КОЛАДА өөрөнкчилер-биле ажилдап аныкта суурунч хой-ишти ажилында Александр Санданович пилекей-лиг кирип турар. Ол «Сут-Хоз» совхозтун Бора-Тайга салбырында бот-тымыгын уран чуула удурут турар. Уран чуу бөлүмүнч репертуарында Ондарынч чаа ырылар каа-ла кирген. Оон сөөлү үеде бижэ-н «Ылак черин» деп ыр баштайгы күсөөдөдө-не көрүкчүлөринч сеткил-сагы-жыга таарышкан.

Анык салтадан бүгү тала-биле сайыраган кылдыр киж-жидер дөш күжүн харамнаштыр турар башкы шолола-тыва дыл болган литератарына база ыры болган чуртуга-нын башкыламышкан, бодуңу чогаалдык талантынын хүн бүрү бедидип турар. Оон чаа-чаа ырылар ам-даа өткүдү-биле чангылаан, чоңууга ам-даа хой-хөй таалаалды эг-кээр.

Е. ТАНОВА.

БУДАПЕШТ. (СЭТА). Венгрияның Социали-стик амыкчы партия-нын ТК-зынын бирги секретары Янош Кадар Москвадан төрөөн чур-тунга чаным чөдө бер-ген, венг паралагыңч төлөөкчилеринге ме-делде кылган. СЭКП ТК-нын Чангыс секре-тары Л. И. Брежневтиң бодуңуң чаалапы-биле Совет Эмилетинге найыралдыг кыс-ка алы-чорук кылпн чордум деп ол дыңаткан. Чаааш-кына өөрүп четтиришкенин илгерейткен, барын чордум.

Социалист Венгрияны канчаар чуртпап, ажилдап тур-арын совет эштерге чуугаал бердим деп Я

